

Т. Ю. Мосійчук,

здобувач кафедри політекономії
обліково-економічних факультетів,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

ПІДХОДИ ДО КЛАСИФІКАЦІЇ МЕХАНІЗМІВ ФІНАНСУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙ У ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ

Протягом майже усього ХХ ст. досконалість механізмів фінансування діяльності з вирішення соціальних проблем (забезпечення доступу до освіти, медичних послуг, соціального страхування тощо) була чи не провідним фактором темпів і специфіки національної моделі економічного розвитку. Країни, яким вдавалось підпорядкувати фінансові інститути акумуляції, розподілу і перерозподілу, нормування і контролю використання ресурсів, виділених суспільством для примноження запасів людського капіталу, отримували потужний поштовх до розвитку. Водночас, кожне відхилення параметрів функціонування таких інститутів від динамічних вимог глобальної конкуренції, особливо на етапі перетворення людського капіталу в провідний чинник конкурентоспроможності національної економіки, зумовлювало вагомі втрати суспільного добробуту [1].

За всієї різноманітності національних моделей фінансування сфери формування людського капіталу, ми можемо запропонувати достатньо загальну їх класифікацію.

Перший тип властивий країнам, національне виробництво яких орієнтоване на формування і використання конкурентних переваг, джерелом яких виступають виключні якості особистісного ресурсу.

Такий тип передбачає стрімке розширення ресурсної бази сфери формування людського капіталу завдяки суттєвому збільшенню участі комерційного сектору в фінансуванні соціальної сфери і, відповідно — визначенні цільових показників її функціонування. Можна казати про прямий зв'язок між наближеністю реальних процесів в економіці до викладеної вище моделі і рівнем соціально-економічного розвитку країни. Виключні якості робочої сили, як щодо окремої фірми, так і щодо національної економіки загалом, стають єдиним джерелом конкурентної переваги, який не піддається швидкому копіюванню і наслідуванню

конкурентами і забезпечує додаткові доходи протягом тривалого періоду часу (див., наприклад, [2]). Водночас, розвиток сфери соціальних послуг стає основою відтворення і збереження такої конкурентної переваги, заснованої на вищій освіченості, вмотивованості, вищих трудових зусиллях персоналу. Відповідно, інститути фінансування сфери соціальних послуг вбудовуються в механізм підтримання конкурентоспроможності національного бізнесу і забезпечення бажаного рівня його доходності.

Друга модель фінансування накопичення людського капіталу формується в економічних системах, де домінує модель господарської поведінки, заснована на заниженні вартості робочої сили, прагненні зменшити вплив особистісного чинника на параметри виробничих процесів, зменшити залежність результативності бізнесу від задоволеності працівників трудовим життям. Така модель передбачає меншу, порівняно із першою, частку витрат на задоволення потреб найманих працівників в складі доходів підприємств, значно меншу участь бізнесу в фінансуванні й визначенні спрямованості функціонування сфери освоєння інвестицій в людський капітал. Водночас, за такої моделі відбувається зростання навантаження на державну складову фінансування соціальної сфери.

Відповідно, за такої моделі фінансування накопичення людського капіталу, по-перше, зростає роль держави в задоволенні потреб населення в доступі до ресурсів, необхідних для накопичення людського капіталу, з іншого — відбувається відрив функціонування сфери освоєння інвестицій у людський капітал від реальних потреб суспільства, бюрократизація процедур доступу до неї, часто, навіть втрата реального суспільного контролю за використанням ресурсів, що виділяються для фінансування сфери соціальних послуг [3].

Виникає проблема, що відображається класичними моделями «вибір рівність — ефективність» (див., наприклад, [4]). Розширення фінансування соціальної сфери починає суперечити високим темпам економічного зростання, а вирішення соціальних завдань часто досягається ціною значних економічних втрат. Практично відбувається зміна механізмів акумуляції ресурсів на розвиток сфери соціальних послуг: замість заходів зацікавлених у якісних послугах праці роботодавців, ресурси для розвитку цієї сфери акумулюють державні установи. Крім того, замість попереджувальних заходів (ресурсне забезпечення нарощування особистісного потенціалу, як основи здатності людини самостійно забезпечувати гідний рівень добробуту собі і своїй родині завдяки ефективній зайнятості) домінувати починають компенсаційні (різні форми мате-

ріальної допомоги, компенсацій, пом'якшення негативних наслідків відлучення людини від ресурсів, необхідних для формування і розвитку власного потенціалу і можливостей його реалізації).

Список літератури

1. Доклад о развитии человека 2010, 20-е, юбилейное издание. Реальное богатство народов: пути к развитию человека. — М.: Издательство «Весь мир», 2010. — С. 1—10.

2. *Портер Майкл Э.* Конкуренция: Пер. с англ. — СПб.: Издательский дом «Вильямс», 2003. — 495 с.

3. *Зайцев Ю.К.* Соціалізація економіки України та системна трансформація суспільства / Київський національний економічний ун-т. — К.: КНЕУ, 2002. — 188 с.

4. *Стігліц, Джозеф Е.* Економіка державного сектору / Пер. з англ. А. Олійник, Р. Скільський. — К.: Основи, 1998. — 854 с.

УДК: 336.7

К. В. Мстоян,

асистент кафедри банківської справи,
Криворізький економічний інститут
ДВНЗ «Криворізький національний університет»

РЕЙТИНГУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ОЦІНЮВАННЯ НАДІЙНОСТІ БАНКУ

Для користувачів банківських послуг, а також інших суб'єктів фінансового ринку, повсякчас актуальним є питання оцінювання надійності банку. На сьогодні ще не сформованого єдиного підходу до вирішення цього питання. Експерти Національного банку, відповідаючи на запит про інформацію щодо надійності банку, наголошують, що висновок можна зробити на підставі даних про фінансові результати їх діяльності, які переставлені на сайті НБУ в розділі «Банківський нагляд» [1]. На жаль, пересічні громадяни не володіють достатнім рівнем фінансової грамотності для самостійного оцінювання надійності банків. Крім того, самі лише оприлюднені результати діяльності фінустанов є тільки частиною інформації, що необхідна для змістовного аналізу стану банку та його перспектив.

На сьогодні найдієвішим інструментом для пошуку відповіді на питання «чи надійний банк?» є рейтингова оцінка. Започатко-